

Таблиця 1 – Біологічна цінність білків м'яса тварин, хворих на туберкульоз

Зразки м'яса	Групи тварин	Вміст азоту у наважці, мг											
		Кількість інфузорій у 1 мл субстрату * 10				ВБЦ, %				ПБЦ, %			
		0,15	0,3	0,6	Серед.	0,15	0,3	0,6	Серед.	0,15	0,3	0,6	Серед.
Здорові тварини	Без обмежень	27,4	38,7	52,1	39,4	100	100	100	100	87,3	60,67	78,5	81,6
Хворі тварини	Первинне ураження	18,9	31,3	43,6	31,2	69,0	80,9	83,7	79,2	60,19	66,17	63,8	64,6
	Рання генералізація	17,8	28,2	41,1	29,03	64,9	72,9	78,9	73,7	56,7	59,6	62,1	60,1
	Генералізована форма	16,7	28,0	39,5	28,06	60,9	72,3	75,8	71,2	53,2	59,2	59,7	58,1
Стандартний білок		31,4	47,3	66,2	48,3	-	-	-	-	100	100	100	100

УДК 636.082:636.22/28

СХРЕЩУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ПОДОЛАННЯ ДОСЯГНУТОГО РІВНЯ ВІДТВОРЮВАЛЬНИХ І ВІДГОДІВЕЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ ГУСЕЙ

І.В.ОСАДЧУК – к.с.-г.н., доцент

Сучасне промислове птахівництво базується на використанні помісної та гібридної птиці, яку одержують в результаті міжпородних та міжлінійних схрещувань спеціалізованих порід і ліній. Помісні та гібридні гуси швидше ростуть, краще оплачують корми, мають більш високу життєздатність. На товарних фермах чистопорідні гуси дають на 15% м'яса менше в порівнянні з гібридними (1)

Академік Н.П. Дубінін писав, що вихідний матеріал для еволюції і селекції тварин створюється двома основними шляхами. Перший є постійний процес появи мутацій, що веде до виникнення нових вихідних властивостей в популяції. Другий шлях – це різні види

схрещувань. Саме другий процес, який знаходиться під повним контролем селекціонера, повинен бути найбільш радикальним засобом подолання досягнутого рівня відгодівельних якостей гусей.

Вперше про схрещування гусей згадувала відомий птахівник минулого століття М.Н. Маріус-Гриньова. Вона зазначала, що в Європі є декілька порід гусей, які відрізняються великим ростом, смачним м'ясом, пухом і здатних швидко відгодовуватись. Але не в усіх місцевостях Росії рекомендувалось розводити ці породи в чистопородному стані. Кращим методом бачилось схрещування "висококоровних" гусаків з самками місцевих порід, з подальшим розведенням потомства "в собі".

Чарльз Дарвін писав, що схрещування тварин, не близько споріднених одне одному, в вищому ступені корисно.

В наш час селекційно-племінна робота в гусівництві в основному базується на чистопородному розведенні гусей вітчизняної породи велика сіра, а також кубанської, рейнської та італійської порід.

Для одержання помісей гусей з підвищеною несучістю, достатньою інтенсивністю росту та високими товарними якостями продукції все ширше впроваджується міжпородне промислове схрещування, яке базується на використанні специфічної комбінативної мінливості і появи у ряді випадків гетерозису. Він проявляється у підвищеній життєздатності, резистентності до хвороб, прискороному рості та збільшенні живої маси, плодючості та продуктивності (3).

Зважаючи на вищезгадане, буде доцільно використовувати для схрещування контрастні породи гусей, що мають досить високу живу масу, з такими, у яких підвищена несучість, але невисока жива маса.

У зв'язку з цим в умовах СПП ВАТ "Чорнобаївське" проводились дослідження по вивченню результатів схрещування двох порід гусей: кубанської та рейнської. Виходячи з посилання, що жива маса потомства гусей при схрещуванні контрастних порід залежить від сполучення батьківської та материнської форм одних і тих же порід, а також з того, що материнський організм порід гусей, що несуть досить велику кількість яєць, здійснює вплив насамперед на несучість та інкубаційні якості яєць помісного потомства, а батьківський – на життєздатність та м'ясні якості гусенят, ми використали рейнську породу як батьківську, а кубанську – як материнську.

В дослідженнях додержувались необхідні методичні умови, що дозволяють об'єктивно проводити оцінку селекційних прийомів, що вивчались. Гуси вирощувались при пілоговому утриманні на підс-

тилці, по 2 голови на 1м² у секціях, розрахованих на 250 голів. Запліднення проводилось штучно.

Показники несучості кубанських та рейнських гусок у наших дослідах складають відповідно 58 та 40 штук яєць за перший період несучості. Жива маса кубанських гусей 4,0кг, рейнських – 5,2 кг.

На підставі проведених досліджень було встановлено, що більш високими показниками заплідненості та виводимості яєць характеризуються гуси кубанської породи (77,2% та 87,6% відповідно), а збереженості молодняку до восьми тижневого віку – гуси рейнської породи (97,2%, що на 2,2% більше відповідного показника для гусей кубанської породи).

Відомо, що міжпородне схрещування, особливо порід константних, веде до різкої зміни типу обміну речовин і дозволяє отримати у помісей в масовому порядку зрушення у розвитку окремих господарсько-біологічних якостей, важко досягаємих при чистопородному розведенні в межах одного покоління. У більшості випадків ефект схрещування проявляється у підвищеній швидкості росту, більш високій живій масі при кращій оплаті корму приростами.

У наших дослідженнях виявлено, що при схрещуванні рейнських гусаків та кубанських гусок спостерігається істинний гетерозис за ознакою живої маси. Маса помісних гусенят у віці 8-12 тижнів перевищувала масу вихідних порід: кубанської на 5,8...24,9%, рейнської – на 1,5...5,1%.

При порівнянні швидкості росту чистопородної птиці та помісей ми використовували величину відносного приросту, що характеризує інтенсивність росту. Найбільш високі відносні прирости спостерігались у гусенят у перший місяць життя, у другий ці показники були майже втричі меншими, та все ж досить високими для забезпечення швидкого збільшення маси гусенят (175,2...180,3% та 54,9...67,7% відповідно).

Особливістю росту помісних гусей у нашому експерименті є те, що вони вже за показниками енергії росту у молодому віці перевищують як кубанських так і рейнських гусей, а з віку 20 тижнів зменшують свої прирости. Цей феномен слід вважати позитивним, так як з точки зору економічності виробництва яєць важливо, щоб птиця в період несучості не збільшувала живу масу (2). Більша маса молодих помісних гусей в порівнянні з масою гусей родинних порід є позитивним показником з точки зору одержання м'яса гусенят. Максимальні прирости у них спостерігаються на 3-4 тижні життя (76,03%) (табл. 1).

Таблиця 1 – Показники росту помісних (рейнська * кубанська) гусенят до 8-тижневого віку

Вік, тижнів	Жива маса, кг	Абсолютний приріст, кг	Абсолютний середньодобовий приріст, кг	Відносний середньодобовий приріст, кг
1	0,23±0,014	0,106	0,023	59,09
2	0,45±0,028	0,222	0,32	65,49
3	1,00±0,038	0,552	0,079	76,03
4	1,58±0,019	0,581	0,083	44,97
8	3,16±0,082	1,577	0,052	66,51

Разом з тим, необхідно зазначити, що оскільки маса помісних гусенят у 8-12 тижневому віці перевищує масу кубанських та рейнських, а коефіцієнт розмноження та процент виведення гусенят у цих гусей достиг високі (за цими ознаками спостерігався зоотехнічний гетерозис), то від потомства однієї помісної гуски можна одержати більше гусячого м'яса, ніж від кубанської та рейнської. Так, за один цикл продуктивності, від однієї помісної (рейнська * кубанська) гуски було одержано 98 кг живої маси гусенят, що перевищує цей показник у гусей кубанської (93,6 кг) та рейнської (66,7 кг) порід.

Дослідження показують, що при схрещуванні рейнських гусаків з кубанськими гусками на перше місце виступає позитивне поєднання цінних господарсько-корисних ознак, у різному ступені розвинутих у схрещуваних порід. У даному випадку біологічна корисність схрещування ґрунтується на одержанні бажаної комбінативної мінливості і збагаченні спадкової основи кубанських гусок.

Таким чином, використання в товарних і спецгосподарствах Півдня України варіантів міжпорідного схрещування з використанням рейнських гусаків та кубанських гусок є одним з резервів збільшення виробництва гусячого м'яса. Більш висока оплата корму м'ясною продукцією при використанні помісних (рейнська * кубанська) гусей у порівнянні з гусьми кубанської породи буде сприяти зміцненню економіки галузі гусівництва.

Список використаної літератури:

1. Давитяна Д., Пимеков Б. В. Племенная работа и искусственное осеменение в гусеводстве: МСХ СССР. – Птицепром СССР. Проспект. - 1980.-С.1-6.
2. Дебров В. В. Эффективность использования различных методов разведения для повышения продуктивности птицы резервного генофонда: Диссерт. на соиск.уч.степ.к.с.-х.н.-Херсон.-1988.-149с.
3. Коваленко В.П., Горбатенко І.Ю. біотехнологія в тваринництві й генетиці. – К.: Урожай.-1992.-150с.